

ERDÉLYI GAZDA

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egylet titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmagyar u. 27.)
ozimzendők.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1871 egész évre:
Egyleti tagoknak 2 fr. —
Nem tagoknak 4 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

M-Vásárhelyi vándorgyűlés és tárlat.

A m.-vásárhelyi vándorgyűlés és tárlat ügyében tervezett előleges értekezés f. hó 7-én tartatott meg M.-Vásárhelyt. A szék részéről Mikó Mihály főkirálybíró és Apor Károly ítélő táblai elnök, a város részéről Kovács Soma, Hajnal József és Lokodi János, végre az erdélyi gazd. egylet részéről Galgóczy Károly és a titkár vettek részt. A tárlati bizottság elnökeül egyhangulag Mikó Mihály, főintézőjéül és igazgatóául dr. Knöpfler Vilmos, jegyzőnek Lokodi János választott. A terménytárlat az Elba nyári szinkörében lesz megtartandó, az állattárlat a városi malom szinben és körülötte lesz elhelyezve. A megtekintendő jószágok és szőlőkre nézve következő megállapodás történt: nagyobb birtokok közül b. Bálintt József nagy-ernyei jószágá, kisebb birtokok közül Nyárad-Gálfalva és Panit községek telkei lettek kiszemelve. Szőlők közül b. Apor Károly tófalvi és Bati Gábor fintaházi telepe lesz megvizsgálendő. Az értekezés többi részleteit, mint a rendezésre vonatkozókat, mellőzve, csak azt akarjuk még megemlíteni, hogy a bizottság egy ismerkedési estély megtartását látja czélszerűnek, mely is október 4-én Lénártné termében fog véghez menni.

Az Oidium Tuckeri Erdélyben.

Mult év kezdetén lapunk olvasóival egy veszedelmes szőlőbetegséget ismertettünk, mely Dél-Franciaországban támadt, s a meglepett helyeken roppant károkat okozott. A tudományos vizsgálat kiderítette, hogy a baj okozója a phylloxera vastatrix nevű kis rovar.

Jóllehet az új betegség hazánktól távol pusztított: közlöttük részletes ismertetését, s az ajánlott ellenszereket. Ujabbán a francia földmívelési miniszternek egy körrendeletében ezen tárgyra vonatkozólag következőket olvassuk:

„Minden szőlőtőkét apróra meg kell vizsgálni, s

a melynek gyökereit a phylloxera megtámadta volna: ássák fel mellette a földet jó mélyen; égessék el gondosan a gyökereket és tőkét ott helyben, s a gyökér körüli földet forrázzák ki jól. Midőn a rovar a leveleket támadja meg, azon valóságos gubacsokat, fészkeket készít, melyek tojásokkal és rovarokkal telvék; innen aztán az állatkák szétoszlanak a töke gyökereire. Az ilyen leveleket is nagy gonddal össze kell gyűjteni, s megsemmisíteni“.

Óvjon az ég minket, hogy ezt a bajt itthon valaha másként, mint papirosról ismerjük!..

— Az ötvenes években, s azután is többször vettük híret főleg Olasz- és Franciaországból, hogy ott a szőlőn az „Oidium Tuckeri“ nével elnevezett kis gomba, kisebb-nagyobb terjedelemben pusztít, s némely vidékeken csaknem állandó tanyát ütött. Közelebbi számunkban a 188-dik lapon adtuk a részletes leírást; egyszersmind jelentve, hogy az idej rendetlen nedves időjárás következménye gyanánt az Oidium nyomai nálunk is mutatkozni kezdenek.

Valószínű, hogy itt-ott, Erdély egyes pontjain már a közelebbi években jelentkezett, de észrevétlenül maradt; az idén azonban, augusztus első felében Paget János ur Gyéresen, lakháza oldala mellé redélyfákra futtatott tőkének fürtjein és pedig a legnaposabb szögleteken, fehéres molyhosodást, s barnás rozsdafoltokat vevén észre: mutatványokat küldött belőle egyfelől K.-Monostorra az intézeti igazgatósághoz, másfelől Klosterneuburgba Babohoz, azon kérdéssel: nem az Oidium jelei-e ezek?

Kodolányi igazgató ur, aug. 18-ikáról kelt leveleiben válaszolja, hogy dr. Entz Géza a küldött fűr-

töket megvizsgálván, csakugyan Oidiumnak találta, s vázlatban egy kis rajzot mellékel, hol az egyes csirasejtek 600-szoroson nagyítva olyanok, mint egy közszerű paszulyszem; a penészszálak pedig, mint valami durva üveggyöngy-füzér.

Babonak aug. 20-dikán kelt levelében következő sorok állanak: „A küldött beteg gerezdeket csakugyan az Oidium lepte meg; csak mentől előbb jó erősen be kell hinteni őket kénvirággal, s a hintést pár naponként ismételni. Kivánata szerint egy kénvirágfúvót is rendelhetek. Saját kísérleti szőlőből is Önével együtt kaptam hasonló bajtól meglepett fürtöket; azonban nálam az Oidium már régibb idő óta minden évben meg van, de kénezzel mindig elfojtottam, úgy hogy kárt nem okozott“.

E sorok írója Gyéresen aug. 23-ikán fordult meg, s akkor már a drótra mivelt kerti csemegetáblában is két helyt a croquant muskotály és bakator fajokon látszottak az Oidium foltjai. Kolozsvárt Nagy Péter ref. püspök külmagyar-útczai kertjében, magas karikára mivelt tökéken, ugyanazon időben mutatkozott az Oidium, s jelenleg is jókora terjedelmű. Leginkább meglepte a croquant muskotályt; azután az apuliai és hazai muskotály fajokon van legtöbb.

A mi Oidiumunk fellépése a rendestől annyiban eltér, hogy a leveleken majd semmi nyoma sincs, (minthogy a levélzet már idős), hanem csak a fürtök, a gerezd kocsánya, s a szomszéd venyige részek rozsdafoltosok. Mintha finom hamut szitáltak volna egyes gerezdekre, s a már régebben meglepett szemek kezdenek feketés rozsdafoltokat kapni, hasonlókat azokhoz, a milyenek kedvező években az erdélyi járdovány szőlő gerezdjein láthatók.

September első hetéről Paget urnak egy újabb tudósítása jelenti, hogy Guyot szerint mivelt szőlőhegyében is 4—5 táblában, mindenütt legfönnebb 2—5 tökén látott Oidiumot fürtökön, fán és leveleken egyiránt, azonban hiszi, hogy kénezzel teljesen elfojthatja, s utal a Journal de viticulture pratique-nak egy helyére, hol az áll, hogy kénezzel után a már gyógyíthatatlan szemek lefonnyadtak, ezek mellett és között pedig a többi teljesen ép és szép.

Tehát az új betegség itt van köztünk! Félnünk: nincs miért tőle, de figyelmen kívül hagynunk sem szabad.

Bizalommal fordulunk hazánk szőlőbirtokosaihoz, vizsgálják meg alkalom szerint vidékükön főleg a kerti szőlőket, s szíves értesítéseiket hozzánk beküldeni ne terheltesse nek.

Szükséges, hogy a baj minőségével, terjedelmével megismerkedjünk, s a hol jelentkezik: terjedésének jó idején gátat vessünk.

—6.

Beszélgetés a trágyáról.

A Rikán belől, aug. 13. 1871.

II.

— Na öcsém uram! nem csak készen van a trágya-gödre, de megis van telve; trágyalével több versen megöntözve. Mondja meg már mennyi ideig tartja trágyáját a gödörben? vagy mikor hordja ki?

Ö. Uram bátyám! ebben én sem vagyok mai csibe, ehez én is hozzá szólok; de mivel uram bátyám ezt szokta mondani: „Igen okos gazda vagy öcsém!“ szeretném, ha uram bátyám nyilatkoznék elébb. Csak kérem ne beszéljen valami németes dolgot, s ne énekeljen kótából!

B. Én tehát megmondom mikor lehet a trágyát kihordani; hanem e bizony egy kevésbé németesen megy.

Mikor kell a trágyát kihordani? Sok körülménytől függ. Sokan azt mondják: ki lehet hordani, ha 4—6 hétig hevert a gödörben; ezt egyáltalában nem mondhatom, mivel tapasztalásból tudom, hogy a szalmástrágya tökéletes elkészüléséhez nem elég 4—6 hét. Azonban figyelembe veendők:

a) Ha szántóföldem, hova hordani akarom, közepes erőben van, s a trágya rögtön munkálására nincs szükségem, ekkor elég 4—6 hét. De ha sovány, s ennél fogva a trágya crejével rögtön akarok rajta segíteni, akkor érettebb trágya kell reá; erre nem elég 4—6 hét.

Továbbá figyelembe szoktam venni, a trágyázandó földbe vetendő plántát is. Buza alá nem szoktam ugyan trágyázni, de ha sokszor a körülmények úgy kívánják, akkor buza és luczernásomra, tökéletes érett trágyát hordatok, s akkor sem elég 4—6 hét; ellenben kapás plánta alá szalmásabb trágya sem árt; ide elég 4—6 hét.

Továbbá figyelembe szoktam venni az időszakot is; nyári forró napokban hamarabb készül a trágya, tehát hamarabb is kihordhatom; ellenben téli fagyos időben későbbre.

De figyelembe szoktam venni az állatok nemét is. Ha az emésztő nedvek, valamely állatban élesebbek, tömöttebbek, nem annyira vizenyősek: a táplálék jobban megemésztődik, a trágya hamarabb készül. Ellenben azoknál, hol az emésztet vizenyösebb, az érés kevesebb

meleggel lévén őszekeztve, későbbre érik ősze; az elsőt hamarabb, az utolsót későbbre hordhatom ki. Ily különbség szokott lenni a ló- és szarvasmarha trágya közt. Ha ezen kétféle trágya őszekevertetik, a különbség elenyészik.

Ö. Na uram bátyám! elég németes fogásokat beszéle; engedje, hogy szóljak már én is okosabbat.

Én is gyakran megnézegetem trágya rakásomat, s ha látom, hogy a fél rothadást elérte, kalákát hivatok, s egy pár nap alatt, minden trágyám kiviszem; ezt pedig akkor teszem, mikor én, és jó embereim más mezei munkától inkább réá érnek. Elteritem mikor réá érek, s alá szántom mikor réá érek.

B. A többi jól van öcsém! de nincs jól az, hogy elteríti mikor réá ér, s alá szántja mikor réá ér!

Ö. De biz így van a jól uram bátyám! Hát uram bátyám nem akkor teríti el, s nem akkor szántja alá mikor réá ér?

B. Na már ily okos flotással szemben csak ugyan kotából kell énekelni. Mező-gazdaság ötven aranyos pályadíjt nyert népszerű kézikönyv 51. 52-ik lapján ez áll.

„Ha nehéz és hideg földje van az embernek, arra legcélszerűbb a szalmás friss ganaj, mely rövid idő múlva alászántása, puhasága és forrása által a föld egybefüggését kisebbíti, és azt porhanyítja. Ha pedig könnyű, porhanyó földön gazdálkodik az ember, ezekre sokkal alkalmasabb a szalonnás, porhadó ganaj, mely vetés előtt közvetlenül szántatik alá; tartós száraz időben, milyenek a tavaszi és nyári idők, tanácsosabb a ganajt, kihordás után azonnal alászántani, mivel különben sok sikeres részek elvesznek belőle. Minden oly földeken, melyeknek trágyázás általi porhanyósítását akarjuk eszközölni, minél előbbi alászántása ajánltatik a trágyának. Lejtős szántókon, melyeken a trágyának rajta fekvése által belőle sok lemosathatik: minél előbbi alászántás szükséges. Ha erősen, s csak ritkán trágyáz az ember, akkor a trágyának azonnali alászántása igen célszerű, ellenben a gyenge és gyakoribb trágyázásnál hasznosabb a későbbi alászántás. Az igen nedves állapotban kihordott trágya se szántassék azonnal alá. Ugy szintén nedves agyagos földön sem szabad a trágyát mindjárt alászántani. Ha a ganaj nem ment még forráson keresztül, azon esetben az azonnali alászántás ajánlható“.

Lám öcsém uram! sokszor a kótának is hasznát vesszük.

— Na öcsém uram! Készen lévő trágya-gödre nem csak telve trágyával, de kihordásra is már el-

készült; ilyenkor, a mint emlité kalákát hivat, s egy pár nap alatt minden trágyáját kiviszi. De kérem késsék a kaláka hívással, addig mig egy kérdésemre megfelel.

Helységünkben tagosítás nincs. Öcsém uram! is szántói elszórva vannak, s ennél fogva lehetnek különböző vegyületű földjei.

Kérem tehát mi féle trágyát hordat különböző vegyületű földjeire?

Ö. Én uram bátyám! ily czifra német gazdasághoz nem értek. Kótából gazdálkodni nem szoktam, de azt tudom, melyik földem soványabb!

Mikor a trágyám fél érettséget ért, a mint mondtam, kalákát hivatok, s egy pár nap kimegy a trágyám; ekkor megtisztetem jó embereimet eszem-iszommal. Hát uram bátyám nem a soványabb földjét szokta trágyázni?

B. Na elbeszélem én is, de ez még czifrább kótából megy.

Miként mondtam: határunkon nincs tagosítás; nekem is vannak hideg, meleg természetű földjeim. Mikor a trágya kihordás ideje közelg, számbaveszem trágyázandó földjeimet.

Tapasztalásból okulva: a nedves hideg természetű földjeimre vitetek szalmásabb, az-az friss trágyát. Ennek alászántása által a föld egybefüggését kissébbítem, porhanyósítom. A mely növények tovább maradnak a földben, azokra vitetek szalmásabb trágyát, a rövidebb életűekre porhanyót.

Régi példát idézek. Egy világ híri római gazda, Columella, gazdaságról irt könyve 1-ső darab 86-dik lapján ezt mondja.

„Azt is kell tudni a mivelőnek, hogy valamint meghidegül a szántóföld, ha nem trágyázzák; úgy meleg, ha nagyon trágyázzák. Hasznosabb a szántóvetőnek, ha azt gyakrabban teszi, mint igen bőven egyszerre. Az első a szüntelen való nedvességtől megémbereedvén, ettől felenged, a másik magában is meleg lévén, ennek felvételével kiég“.

Egy tapasztalt régibb erdélyi gazda — tehát nem német, öcsém uram! — Milothai Ferencz, „Erdélyi Gazda“ czimű kézikönyve 1-ső kötetének 114-dik lapján ezt mondja: „A gazda trágyája-nemének egyenlő harmoniában kell lenni, a föld természeti tulajdonságával. A fogyatkozásokat ki kell pótolni, a mint a szükség kívánja t. i. ha a föld sovány, kövéritőt, ha hideg, melegítőt; ha igen meleg, hűvesítőt kell neki adni, ha nedves, szikkasztót; ha kemény, tömött: puhítót, porhanyítót, vagy ismét megfordítva ellenkező

tulajdonságokkal úgy kell eljárni, a mint a termékeny-ség akadályai kívánják“.

Lám öcsém uram! az erdélyiek is tudnak valamit nem csak a németek. És ha kótából van is énekelve, jól hangzik.

Hires gazda Csötöri Márton, gazdasági munkája 14-ik lapján ezt éneкли:

„Szarvasmarha trágya minden földre megjár, a legvadabb legelőt is megszelidíti; juh trágya meleg földeket kiegészít, kemény agyagosban porhanyit; ló trágya, észkos hideg földekre való, kertekben sok férget csinál, legelőt vadít; sertés trágya nem sokat ér, zab földre való; szőlőt, pityókát bűdösít“.

Ezeket kótából megtanulva, legcélszerűsőbb, mindenféle istálló-trágyát: szarvasmarha, ló, sertés trágyát, minden udvari seprédéket egy trágya-gödörbe hordani; jól összekeverni; rétegenként megtiporni; trágya-lével megöntözni; s kihordásra így elkészíteni. Ekkor fennakadás nélkül lehet bármely vegyületű földre hordani.

Nagy gazdaságokban hol sok a ló, ezek után gyülemelő trágya elhelyezésére — kivált, ha a ló istálló messze van a rendes trágya-gödörtől — külön trágya-gödört szoktak készíteni; de már ezt jobban öszve szokták tiporni, s gyakrabban öntözni; különben puhán, szárazon állva öszve szokott penészedni, s szinte alig érdemli meg a kivitelét.

Felügyeletem alatt volt gazdaságban, egy pár évig tartottam ily külön trágya gödört, hasznát nem vettem; senkinek se tanácslom.

Mikor ezt a bolondot tettem, a marha trágyát vitettem heves természetű földemre, 3—4 jó termést adott, azután vészett a föld ereje.

Ló trágyát vitettem lapályos hideg természetű földemre, alig egy pár évig volt érezhető a termés.

A juh trágyát vitettem hüvös agyagos földemre, két jó termést adott, de a 3-dikba alig valamit.

Ezt a bolond szokást elhagyva, minden trágya-nemet öszvekeverve, trágya-lével öntözve, félérett korában kivive, 300 mázsát vivén egy holdra, 6-9 év alatt is, ugaros gazdálkodás mellett, kielégítő volt a termés. Ezt kell követni öcsém uram! kövessék a külön trágya gödört azok, kik kótából nem tanultak.

F. J.

(Folytatjuk.)

Guyot szőlőmivelési rendszere.

V.

Augusztus vége felé másodszor is lekell csipni a termőfa gerezdjövésin a honaljakat és a gerezdek

felett a sűrűn álló leveleket. A tőkéről szintén le kell takarítani az időközben keletkezett vízajtásokat és mellékjövéseket, s végre lágy szemre az utolsó kapát is meg kell adni.

Ezúttal csak a gyomtól szükség a talajt tisztán kidaraszolni, hogy a szőlő érését inkább lehessen siettetni; nálunk ennek a daraszolásnak az a különös haszna is van, hogy az őszi nagyobb harmatok miatt a levegő különben is nedvesebb lévén, ezt a nedvességet a burjános talaj még fokozza; mindez pedig a szőlő érését gátolja, sőt rothadásba indulását okozza.

— Végre megemlítendőnek vélem még Guyot következő észrevételeit:

A tőkék távolságát illetőleg: szabályul állítja fel, hogy azok egymástól minden irányban legalább 3 láb távolra legyenek; ezen távolság a tőkék állandóságára és a termőképesség fentartására elkerülhetlen szükséges. Ennél közelebb a tőkék káros következmények nélkül nem állhatnak, mivel a lenyuló és elterjedő gyökerek tápnedv kereséskor, maguk fentartása végett egy-egy tőre legalább 3 □ láb területet vesznek igénybe; ne hitesse el tehát magával senki, hogy egy bizonyos területre szükségelt 1000 tő helyett ha 1500—2000-t ültet, több eredményre jut, sőt ellenkezőleg ültetvénye kevesebbet és rosszabbat terem.

A hol még ezenfelül a szőlőtelep lapályon, vagy csak kevésé oldalos helyen fekszik, hogy az ekemivelés lehetővé váljék, az ültetést úgy kell intézni, hogy a tőkék egymástól minden irányban 4—5 láb távolságra álljanak.

A homlitást illetőleg: noha, a maga helyén kifejtett okoknál fogva, alkalmazása a borszőlő-fajoknál káros következményekkel jár, az asztali fajok kiválóbb természetűsére nézve épen előnyös. A csemege szőlő fajoknál, a homlitást alkalmazni szükséges, miután az elhomlitott törzsindán szintén gyökerek képződnek s ez által az anyató dúsabb gyökéretet nyer, tápnedv tartalma is több lesz, s gyümölcsöt levesebbé s izletesebbé fejlesztheti. A lugosra mívelendő szőlőtő homlitása pedig azért is tanácsosabb, hogy az által teljesebb s kiterjedtebb gyökéretet nyervén, törzsindáit hosszabbra nevelheti s e mellett gyümölcsöt is inkább fejlesztheti. Megjegyzendő azonban, hogy a szőlő fajok természeténél és dúsabb tenyésztésénél a trágya fő tényezőül tekintendő, és hogy az eredmény kielégítőbb lehessen, szükség azt a termés arányához képest alkalmazni.

Eddig terjed a Guyot szőlőmivelési rendszere s minthogy azt Guyot tüzetesebb kísérletek s észleletek folytán, a teljesebb szőlőtenyésztésre s kiválólag a legjobb bor termelhetésére nézve, a legalkalmasabbnak s czélszerűbbnek tapasztalta, és több éveken keresztül a legjobb sikerrel alkalmazta: nem hihető, hogy ezen rendszer nálunk ellenkező eredményt mutathasson fel.

Elkell ösmernünk annak okszerűségét a mennyiben az élettani szabályokkal mindenben megegyezik; a kezelés czélszerűségét pedig mindenki beláthatja, ha figyelemmel tanulmányozza, s mindazok a kik alapos okoknál fogva ezen rendszert alkalmazni szükségesnek látták, arról a gyakorlatban még alaposabb meggyőződést szerezhettek; s a mellett még inkább tanuskodhatnak. Magam is a mennyire eddigi kísérleteimből ítélhetek, követését bárkinek is ajánlhatom, különösen a bortermő szőlő fajok mivélésénél, s meggyőződésem, hogy bár mennyire szokatlannak és nehéznek tűnjék is fel egyelőre a kivitel: a ki ezzel egyszer kísérletet tett s helyesen alkalmazta, nehezen fog a karikás mivélés tömkelegébe visszavágyani.

Közelebbi cikkemben szándékom e tárgyra még visszatérni s azon állításomat, hogy az eddigi szőlőmivelési rendszerünk nem vezet a kívánt célhoz, és hogy abban nagy átalakulást látok szükségesnek, hogy a külföldi borokkal a versenyt minden tekintetben kiállhassuk, s borainkat a külföldi piacon kedveltebbé s keresetebbé tehessek: bővebben kifejtem.

E tekintetben külföldön huzamosb ideig tett tapasztalataimból meritett érveimmal kívánom bebizonyítani azt, hogy a helyesebb s műértő kezelés mellett: a nyers anyag előállítására kell több figyelmet fordítanunk s okszerűbb mivélési rendszerrel igyekeznünk azt elérni, hogy kiválóbb s tökéletesebb bort termelhessünk; mire nézve főleg a minőségre s nem annyira a mennyiségre legyen főbb tekintet fordítva.

Ismertetésem célja levén a Guyot helyesebb szőlőmivelési rendszerét gazda társaimnak bemutatni, azzal kapcsolatosan azt hiszem nem lesz érdektelen a szőlőültetésre vonatkozó gyakorlati s figyelmet érdemlő nézeteit s az általa követett kezelési módot is ismertetnem.

Guyot a szőlő helyesebb ültetésére nézve, hogy az állandó s e mellett termékenyebb és a tenyésztés is teljesebb legyen két nevezetes körülményre tesz figyelmessé.

1) Ültetésre (gyökeresnek vagy kés aljafának) csak is jól kifejlett, s tökéletesen ért tőkéről metszett vesszőket lehet

jó sikerrel alkalmazni; fiatal tőkről nem tanácsos hamarább, mint anyolczadik évi metszés alkalmával, mikor már egész érettségig fejlődtek, állítván, miszerint a legjobb esetben is 5—6 év szükséges, a mig egy tő egészen kifejlődhetik; következőleg a még ki nem fejlet szőlőtöről ép és erőteljes vesszőt várni sem lehet, annyival kevésbé feltehető, hogy az ily vesszők tökéletes jó gyümölcsöt termelhessenek. E szerint csak is a nyolcz éves anyatöről metszett vesszők alkalmasok a czélszerűbb ültetésre.

Tekintve azonban nálunk a szőlőtenyésztésre nézve jobb, s termékenyebb talajunkat, e mellett kedvező éghajlati viszonyainkat: könnyen feltehető, hogy nálunk a szőlő tökéletes kifejlésére hat év elégséges, tehát a hat éves vesszők ültetésre alkalmazhatók lehetnek. Merem állítani, hogy hazánkban nagyon kevesen lehetnek, a kik ezen körülményre kellő figyelmet fordítottak volna; s valjon ez egyik főbb szabály mellőzésével várhatni-e, hogy eddigi szőlőmivelési rendszerünk mellett, a még ki sem fejlett, s legtöbb esetben tulterhelt gyenge sarj jó gyümölcsöt teremhessen, és abból állandó, s tökéletes jó bort nyerhessünk?

2) Kerülni kell a mély ültetést; az ültetni való vesszők vagy gyökerek 14, legfennebb 16 hüvelyknél hosszabbak ne legyenek, mire nézve Guyot megjegyzi, hogy minél mélyebben van ültetve a szőlő és a földszintől minél alább állanak a gyökerek, annál bizonytalanabb a teljesebb tenyésztés, s legtöbb esetben a kedvezőtlen alsóbb földréteg miatt a szőlő sem fejlődhetvén, terméketlen lesz; e mellett kórállapotok mutatkoznak és a szőlő elmecsevészedik, következőleg jó bort sem adhat. Ezen állítását e következőkben kívánja indokolni. Miután a kevésbé mélyen felásott, s megforgatott földréteg a küllég közvetlen behatása által porhanyó, s termékeny lesz, a sekélyebben ültetett vesszők gyökerei a felpuhított termőföldben könnyebben elterjedhetnek, a fogamzás is hamarább történik, az ültetett vessző pedig jobban fejlődhetik, mit főleg annak kell tulajdonítani, hogy a szőlő a termékenyített földrétegben a szükségelt táp anyagot készen kapván, azt könnyebben magához veheti; s miután a szőlő teljesebb tenyésztésére nézve a főbb tápláló gyökerek azok, a melyek a törzsnyakán levő első bogból képződtek, és a törzsön alól 4—5 hüvelyk mélyen a termőföldrétegben elágazva vannak, természetes következtése, hogy a sekélyebben ültetett szőlő épebb, erőteljesebb, következőleg termékenyebb s e

mellett gyümölcsseit jobban fejleszthetvén a bor is tökéletesebb, s jobb lesz.

Figyelmet kell tehát fordítani arra, hogy a sekélyebben ültetett szőlőnél a netaláni vizmosások által is külszínre került (első bogból indult) kiálló gyökerek, szakálgökerek helyett le ne metszessenek, ellenkezőleg a körülményekhez képest szükség azokat megföldelni, ügyelvén főleg arra, hogy a tőke mindég a nyakáig földelve legyen, hogy a főbb tápláló gyökerek 4—5 hüvelyknyire föld alatt álljanak, mi azért is szükséges, mivel a felszínre került gyökerek a nap és levegő közvetlen behatásának kitéve, megkérgesednek, megfásulnak, s az által a gyökerek finomabb belsejének sértenek meg, mi a tenyésztésre káros befolyással van.

Guyot a szőlő czélszerűbb ültetésére nézve a gyökeres vesszőt tartja előnyösebbnek, megjegyezvén, hogy okszerű kezelés mellett azok csak is a második év végével ősszel kiültetendők; az egy éves vesszők gyökerei nem lévén kellőleg megerősödve, nem alkalmasok még az ültetésre.

Velits Károly.

(Folytatás.)

Georgikai felolvasások.

XII.

A Graham-kenyér rövid ismertetése.

Századunk egyik legnagyobb tudósa azt mondja „olyan triviális igazság, az ember alig meri kimondani, hogy ha levegő és vízzel élhetnénk, némely fogalmakat mint: ur és szolga, fejedelem és alattvaló, — barát és ellenség, — gyűlölség és szeretet, erény és gonoszság, — igazság és méltatlanság satb. nem ismernénk. Mert tény az, hogy az álladalmi együttlét, a társadalmi és családi élet, kereskedés, ipar, művészet, tudomány — egy szóval minden, mi az emberiséget azzá tette a mi, azon körülménynek köszönheti lételetét és fönállását, hogy az embernek gyomra van, s e miatt a természet zsarnoki hatalma alatt áll, mely őt kényszeríti, hogy önfentartása végett naponként egyék, s élelmét véres verejétkkel kell szereznie, mert a természet azt neki ingyen nem nyújtja“.

Kétségtelen tény az, hogy mindazon terhek közt, melyet a természet ránk rótt, legsúlyosabban nehezdedik ránk a mindennapi kenyér. S elég sajátságos, hogy míg a tudomány más aprólékosabb terheink és szükségjeink könnyítése körül annyi áldásos eredményt mutat fel: ételeink elkészítése, tehát legnélkülözhetetlenebb szükségletünkkel most is csak a régi harezot vivjuk, s a tudomány segítségét e téren még mind ez ideig nélkülözzük. Ha azonban tekintetbe vesszük azon tudomány ifju korát, mely hivatva van e részben segélyt nyújtani, nem fogjuk az eddig felmutatható csekély eredményt kicsinyelni, sőt azt azon eredmény zálogául tekinthetjük: miszerint a mi még nincs, majd lesz.

A vegytan vívmányai közt első helyen említhetjük fel p. o. az úgynevezett Graham kenyeret, melynek rövid ismertetését tűztük jelenleg feladatul.

Nézzük először is a legfontosabb positiót t. i. ezen kenyér tápértékét.

Midőn valamely tápszer tápértékéről van szó, a kérdés mindég az, hogy az illető tápszer mennyire képes az anyagcsere által az állati testben felhasznált anyagokat pótolni, s a melyik ezen visszapótlást legtökéletesebben eszközözi, a tápszerek között az-az első helyet foglalja el. S ha tápszereinket csak a mindennapi tapasztalás világánál vesszük is vizsgálat alá, nem nagy munka megállapítani, hogy a tej az, mely a tápszerek érintett rendeltetésének tökéletesen megfelel, a tej tehát a legtermészetesebb és legtökéletesebb tápszerünk, más tápszereink megítélésénél tehát ez képezi az alapot, ennek összetétele szolgáltatja az irányadó kalauzt.

Intézzünk tehát kérdést a vegytanhoz a tej összetételére nézve miután e tekintetben ez az illetékes forum. A vegytan felelete ezen kérdésre következő.

100 r. asszony tej-tartalmaz

Sajtanyag	3,4
Vaj	2,5
Tej czukor	4,8
Sók	0,2
Víz	88,3

Ezen vizsgálatból ismerjük meg azon anyagokat, melyekkel az anyatermészet a csecsemőt táplálja. Hogy azonban az ezen elemzésben felmutatott anyagok, illetőleg táprészek jelentőségére nézve magunkat kellőleg tájékozhatassuk, vessünk egy rövid pillantást a vegytan tételeibe.

A tudomány a szerves tápanyagokat két csoportra osztja u. m. légenytartalmú és légeny nélküliekre vagy a tudomány szavaival élve protein és szénhidrátokra. Az első csoport öt elemből u. m. O. H. C. N. és S. (éleny, köneny, szén, légeny és kén)-ből, az utóbbi csak háromból C. O. H. (szén, éleny és köneny)-ből van összetéve. E két rendbeli tápcsoport foglalja magában, mind azon szerves anyagokat, melyekből az állat él és alakul; s mivel a szénhidrátok az állati élet fenntartása, a protein anyagok pedig az állati szervezet képződése körül visznek tulnyomó szerepet, ezért ez utóbbiakat alkotó, amazokat pedig éltető táprészeknek nevezzük.

E két rendbeli tápcsoportot, minden tápszerünknek tartalmazni kell és pedig együtt mind a kettőt, mert egyik a másik nélkül hatástalan. A mennyiség azonban különböző úgy, hogy egyik tápszerben az egyik csoport a tulnyomó, a másikban a másik.

Tudományos álláspontból vizsgálva már most a tej alkatrészeit, azt találjuk, hogy a sajtanyag a protein anyagok sorába, a vaj és tej czukor pedig légeny nélküli vagyis éltető tápszer; s ezek mennyisége egymáshoz úgy viszonylik, mint 1:2,1. Minden olyan tápszer tehát mely ezen tápanyagokat, oly mennyiségben tartalmazza, mint a tej, arról biztosan következtethetjük, hogy rendeltetésének tökéletesen megfelel.

Ha már most ezen elvet követve vesszük vizsgálat

alá legfontosabb tápszerünket a kenyeret, a vegyelemzés segítségével könnyűszerrel kimutathatjuk, hogy a buza és rozs, melyből kenyerünket készítjük, összetétele csaknem egyezik a tej összetételével. Ugyanis:

	siker	keményítő	mézga (dextrin)	zsir
100. r. buza tartalm.	18,3	66,7	7,7	2,2
” rozs ”	12,6	67,6	6,0	1,87

Ezekben tehát a viszony a légenyirtartalmú és légeny nélküli részek közt

az elsőnél 1: 4 az utóbbinál 1: 6

Ezen adatokból kitűnik, hogy ezen két főlemlített gabona nemben nem csak mind azon táprészek feltalálhatók, melyek a tejet alkotják, hanem a két tápcsoport közti arány is csaknem egyezik. Ezen czereáliák tehát tökéletesen betölthetők és be is töltik azon fontos hivatást, melyre a táplálkozás körül rendeltetve vannak.

A gabonából készült ételünk, azonban tehát a kenyér is, mindig csekélyebb tápértékű, mint maga a gabona és pedig, mint már mult alkalommal is érintém, azon oknál fogva, mivel a gabona legértékesebb, legtáplálóbb részei a héj alatt lévén lerakodva, a korpával együtt elválasztatnak s így a liszt csakis a mag belső keményítő-dús székéből készül. Ezért mondja Liebig „a legfinomabb liszt több keményítőt tartalmaz, mint a barna, s a korpa aránylag legtöbb protein anyagot. A korpa elválasztása a lisztől, valóságos luxus s a táplálkozás szempontjából inkább káros, mint hasznos.

Hogy tehát a kenyér, mely ezen gabona nemekből készül, rendeltetésének megfelelően, s az állati szervezetben felhasznált anyagokat pótolhassa, szükségképp azon anyagokat kell tartalmaznia, minden hiány nélkül, melyekből a gabona áll. S ez a magyarázata a szítálatlan lisztből készült Graham kenyérnek, mely hódításait már nálunk is megkezdte.

Ne gondoljuk, hogy az itt felhozott tételek újak. A praxis már rég megkezdte az úttörést e téren, s a tudomány is már ezelőtt 10 évvel határozott szavakban nyilatkozott e tárgyról. Ugyanis Decken már 1859 következőleg nyilatkozik:

„A publicumban mind inkább erősebb gyökeret ver az orvosok azon hamis eszméje, hogy a korpa a kenyér jóságára káros hatással van, mivel az ez által nehéz emésztetű lesz, s az csakis paraszt gyomornak való. Hogy mennyire hamis ezen állítás, azt az eddigiek után könnyű belátni, valamint azt is, hogy a korpa nem csak nem káros, sőt ellenkezőleg nagy előnnyel bír. Ezek alapján a korpa kiszitálását liszt-rontásnak kell nevezni, mert a liszt ez által szegényebb lesz, mind azon tápanyagokban, melyek a táplálkozás körül legfontosabbak. S a korpa elválasztása különösen érzékeny veszteség a szegény osztálynál, mivel ezeknek nincs módjukban azon hiányt helyrehozni más táplálékú ételkkel, melyet a liszt a korpa csirizréssében veszített. A szegény munkásnál különösen életkérdés a proteindús kenyér, mivel e nélkül létele van veszélyeztetve“.

Hogy a daralízt nagy föltalálója után nevezve Graham kenyér, mily könnyű emésztetű, arra nézve legbiztosabb tájékozást nyújtanak azon kísérletek, mit az orvosok

e részben gyermekeken és lábbadozó betegeken tettek. Ugyanis 1 söt 1/2 éves csecsemők ezen kenyeret nemcsak szívesen ették, hanem azt tökéletesen megemésztették, s a legjobb egészségnek örvendettek.

Szintígy nehéz betegségekben lábbadozóknál a Graham kenyér használata a legjobb sikerrel lett koronázva.

Az emésztés folyamára gyakorolt előnyös hatását nagy táptartalma mellett még következő körülménynek lehet tulajdonítani:

Emésztő szerveink normális tevékenységhez mulhatlan szükséges, hogy azok bizonyos fokú izgatottságban legyenek. Mindazon tápszernek tehát, melyek kellő mennyiségű tápanyagok mellett még az emésztő szervek izgatottságát kellő mértékben előidézni képesek, a tápanyagok átsajátítását nagy mértékben elősegítik. A Grahamkenyérnél a korpa rész az, mely az emésztő szervek ezen érintett izgatottságát előidézti és fentartja, s ezen körülményben rejlik második előnye. Nem szabad továbbá szó nélkül hagynunk, miszerint a korpa a kenyeret, mintegy porhanyóvá teszi, a kenyér kevésbé consistens, s a gyomor nedvei könnyen átjárhatják, tehát épp azt pótolja, mit a kelesztett kenyérnél az erjedés által képződött likacsosság.

És végül talán nem lesz felesleges emez annyira tápláló kenyérnek készítése, sütése módját is elmondani, annál is inkább, miután az újabb időben mindinkább terjedő ugynevezett „Vegetarianus gyógy mód“ mellett, mely gyógy mód kivált idült gyomor bajokban annyira sikeresnek bizonyult, az egyik fő tápszert éppen a Graham kenyér képezi.

A Graham kenyérhez a buzát inkább csak daráltatni, semmint őrölni kell, mely őrleményt azután minden kovász és élesztő segítsége nélkül csupán vízzel összegyurva, és átdagasztva, mintegy másfél-két óra mulva a dagasztás után körülbelől 1—2 fontos darabokba kiszakasztva, egyenesen a takaréknál tűzhely sütő fiókjában is meglehet sütni, tehát még takarékosági szempontból is ajánlható, mert nem kell külön kemenczét fűteni, sütése végett. A takaréknál tűzhely fiókjában — mintegy 1 1/2—2 óráig kell eleintén erősebb, később lassabb, de egyenlő tüzelés mellett — behagyni, s hogy héja igen vastag ne legyen e hosszú sütés mellett: mihelyt a kenyérek egy kis héjat kaptak, egy vízzel telt edényt kell a sütő fiókba tenni; ez által a kenyérnek eme hosszabb sütés mellett sem lesz vastag héja, a kenyérek pedig jól átülnek.

Tudom sok jó magyar gazdasszony azt fogja erre mondani, hogy no csak egye meg a ki sütötte! hanem, hiában! már csak bocsássanak meg, hogy a vegytan az ő mesterségökbe is beleszól, még pedig beleszól körlelhetetlen számokra alapított véleményével.

Tuba Lajos.

Észrevételek az V. és VI. „Mezőségi levél“-re.

IV.

Különböző akadályok miatt: csak most fejezhetem be, a 14-dik számban megkezdett cikkemet.

Azon vitatás alá került kérdésnek: mennyiben előnyös vagy hátrányos a Guyot-féle drótos mivélés? és jobb-e vagy rosszabb a nálunk mostanig gyakorolt karikás mivélésnél? miként czikkem első részében mondtam, két határozottan különböző része van: 1) minő anyaghoz: drótra vagy karóra kössük-e fel szőlőinket? A kérdésnek erről a feléről elmondottam nézeteimet.

Következik a kérdésnek második, és pedig fontosabb része, mely a mivélésmódra vonatkozik: 2) melyik jobb: ha a termőfát vízfektüleg nyujtjuk-e el, vagy ha meggörbitjük: karikára hajtjuk?

Guyot alapelve e tekintetben ugyanaz, a mi a karikás mivélésé; t. i. hosszúra metszett termőfa, mindazon szőlőfajokra alkalmazva, melyek ezt a metszésmódot megtürik. De mig M. K. úr a hosszú metszést, saját karikás mivélésében minden fajra alkalmazza, addig Guyot határozottan kijelenti, hogy vannak fajok, melyek rövid metszéssel jobban sikerülnek. És bizonyára több hasznot teszünk hazánk szőlőmivélésének, ha ily kérdéseket elfogulatlanul vizsgálat alá veszünk s megvitatunk, mint ha mindenikünk saját mivélésmódját egyedül állítja üdvösnek s a másik felett feltétlenül dicséri.

Midőn gyéresi és csáni ujonnan telepített szőlőim beültetéséről volt szó s Guyotnál kérdést tettem: minő fajokból állíthatnák a bordeauxihoz hasonló piros bort legczélszerűbben elő? Kérdésemre megnevezte az alkalmasoknak tartott fajokat; megjelölte a hol szükséges volt, a mennyiségi arányt s végül ezt tette hozzá: „mindezen fajok a hosszú metszést nagyon jól türik“

Ugy hiszem, Guyot nem igen fog rövid metszést szerető fajokat ajánlani a hozzá fordulóknak, mert ezek többnyire nem a finomabb fajok, ő pedig többre becsüli a közép mennyiségű jó bort, a nagy tömeg rosznál; már pedig a rosz szőlőfajok jó években rendkívül sokat teremnek, miként M. K. is fölemlíti: minden tör 40—50 gerezdet, mig rosz években vakon maradnak, mert termőerejük kimerült. Ellenben: a jó fajok soha sem teremnek nagyon sokat, de csak kivételesen történhetik meg, hogy semmi termés ne legyen rajtuk.

Továbbá, ezt írja egy helyt M. K. a Guyot-féle mivélésről: „jövendőre termővesszők nevelése végett hagyaték három szemre egy csap; ha valami baj éri az egy termővesszőt és csapot: két évi termés van meghiusulva, és földből hajtott vesszőkkel újból kell kezdeni a töke termővé fejlesztését.“ Ezen állítása hibás, mert Guyot a tavaszi metszéskor egy 3 láb hosszú termőfát és egy kétszemre metszett csapot kíván meghagyatni.

Az eként meghagyott termőfa, Guyot állítása szerint, rendszeren 8 termővesszőt hajt, s mindenik vesszőn 2, összesen 16 gerezdet nővel. A csap szemeiből 2 új termővessző ered és ezek mindenikére hasonlólag 2 gerezdet számítva: az egyes tökéek átlagos termése 20 gerezde tehető. Én ezen eljárást annyiban módosítottam, hogy teljes jó erőben levő tökén a termőfán 10 vesszőt hagyatok és a csapot nem két, hanem 3 szemre metszetem; eként ha csapom hajtásai közül valamelyik ki talál törni, mégis meg-

marad a szabályszerű kettő; továbbá így ültetésre több venyigét nyerek.

A termőfán meghagyott 10 vesszőt, mikor növekedésök közben a második (felső) drótot meghaladták, a 4-dik levelen, vagy az utolsó gerezden felül (Guyot ezt a 2-dik levélnél ajánlja), virágzás előtt lecsipetem. A csap hajtásait pedig egész hosszában meg kell hagyni ősz feléig és csak ekkor lecsónkázni őket 4 láb hosszúra, mikor a venyige már érni kezd. Azon esetben, ha ez a csap télen letörnék (a mi ritkán esik meg); vagy vakon marad; vagy igen gyenge jövéseket hajt (a mi az idén pl. gyéresi szőlőmiben gyakori, mert a múlt télen rosszul volt elfedve): ilyenkor a termőfának két vagy három első vesszőjét tavasszal lecsipetlenül, épen hagyjuk s ezekből kerül ki aztán a jövő évi termőfa és csap.

A legfőbb baj és veszedelem, melynek ezen mivélésmód mellett ki vagyunk téve, hogy fedéskor, midőn a munkások a tökét lehajtják s rátaposnak: az egész tökét letörik; csak is ezeknél kell gyökérhajtásokból új tökét nevelni. Kellő felügyelet mellett az eltörés sem gyakran fordul elő; egyébiránt ezen veszedelemnek a karikás mivéletű tökéek is éppen úgy ki vannak téve.

— Annak terhe, hogy ültetvényeimből csak minden 2 $\frac{1}{2}$ ölnyire esik 1 karó, engemet illet. Guyot szerint minden szőlőtő mellé kell egy hosszú karó, melyhez a csapról hajtott vesszőket egyenesen fel kell kötni; ezenkívül minden két töke közé kell még egy rövidebb karó, miként M. K. Szőkefalván is egy asztali szőlőtáblában látta*). Nem kétlem ezen utóbbi, Guyot által ajánlt mód jobb, s a hol a karót elég olcsón be lehet szerezni, magam is tanácslom követését; de 3 évi tapasztalás után állíthatom, hogy a hosszú karó alkalmazása nem okvetlenül szükséges, s az én módszerem szerint kár nélkül kikerülhető. A ki, miként én 50 hold szőlőt kell, hogy karóval ellásson, nagyobbára fa-szükségben szenvedő vidéken, s holdankint több, mint 11 ezer karót megkimélhet: ezt a megtakarítást nem fogja csekélyleni.

Azonban a Guyot rendszerén tett módosításomat nem vaktában, hanem csak megelőző és kellőleg sikerült kísérlet után tettem. Egy holdnyi próbaultetvényemnek $\frac{3}{4}$ részét a Guyot-féle módon állítottam be, s csak $\frac{1}{4}$ -dét az én változtatásom szerint: két dróttal, kevesebb karóval. Két évi tapasztalat után azon meggyőződésre jutván, hogy a kétféle beállítás eredménye közt nincs különbség: csak is ekkor állítottam be új szőlőimet a változtatott mód szerint.

— A termőfa vízfektü meghajtásának az a haszna van, hogy a tápnedv a töke minden részére egyformán oszlik szét; ezen egyszeri meghajtás czélszerű, sőt szükséges, hogy a felfelé törekvő nedv ne csak a legfelső gerezdekre vesse erejét. Vannak oly fajok is, melyeknél ajánlják, hogy a termőfa hegyét vissza kell hajtani, vagy végére bogot kötni; de megvallom, hogy én ezen eljárást soha sem találtam szükségesnek.

Ha a termőfát a drótra vízfektüleg kikötöttük: minden gerezd egyenlő magosan fekszik; mindenik egyenlő

*) Lásd a rajzot az „Erd. G.“ 8-dik számában. Szerk.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 17-dik számához, 1871.

mennyiségü, megleben részesül; a vesszőket, jövéseket nagyon könnyü kellő hosszan tartani, s általában a szőlőnek mindenféle muukája: lecsipés, csonkázás sat. rendkívül könnyitve van, minthogy a termővesszők egyenként, külön vannak felkötözve.

A karikás mivélésnél mindez sokkal több bajjal jár; a vesszők egy része rövidebb semhogy karika teljék belőlük, más részök kétszer is körülkanyarodik, s oly nagy tömeg fát és levelet nevel, hogy a leggyakorlottabb munkás sem képes mindeniket okszerűen kezelni.

Hogy a nedv gyors felfelé törekvésének a venyige meghajtása által némi gátat kell vetni: ez meglehetősen általános elösmert igazság, de hogy ezen görbités éppen karikára kötésig terjedjen: nekem tulhajtottnak tetszik.

Több szőlőmivelő ország, s ezekben nagy terjedelmü vidékek 1—2 egyenesen felálló 3 láb hosszú termőfán termelik a szőlőt, s ezen metszési mód mellett semminemü görbitést a venyigén nem tesznek; ez annak bizonyosságául szolgál, hogy a venyige görbitése sem nélkülözhetlen kellék.

A szőlőtő metszésének és a termőfa kihuzásának, kikötésének ezek szerint számos módja lehet, melyek közül,

ugy gondolom az a legjobb: mely a legtöbb jó bort, legfolytonosabban és legolcsóbban megadja, s legkönnyebb kivitelü.

Ily természetü dolgokban kerülnünk kell a merev egyoldalúságot, hanem mindent meg kell próbálnunk, s a mi jó azt választanunk. Ha ezt tesszük: tapasztalni fogjuk, hogy az, a mi egy vidéken jó, másutt nem kielégítő; s a mi egyik fajnál, vagy bizonyos fekvésben sikerül, más körülmények közt nem nyujt kellő eredményt.

Mig azonban idejuthatunk: sokan, sokféle kísérletet kell megtennünk, s az eredményt az ügy érdekében, mások tanuságára nyíltan és őszintén közzé tennünk; még pedig a dolognak nemcsak a fény, hanem az árnyoldalát is hiven ismertetve. Így teszünk szolgálatot az ügynek, s így reménylhetjük, hogy rendre közeledhetünk a célhoz: Erdély bortermelését, kereskedését nagyterjedelmüvé, virágzóvá tehetjük.

Ez az én meggyőződésém.

Paget János.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

XVIII.

Választmányi ülés september 4-én 1871.

Tartott gróf Mikó Imre elnökle alatt, jelen voltak b. Huszár Sándor alelnök, Paget János, Galgóczy Károly, Villási Pál, Kodolányi Antal, Filep István, Demeter Károly, Pál Sándor, Zeyk Dániel, Szabó Samu, s a titkár.

1) Az augusztus 7-iki jegyzőkönyv felolvasatván—tudomásul szolgál; annak 159-ik pontjára megjegyeztetik, hogy gróf Pejacsevics Márk 2000 frntnyi urbéri kötelezvénye elfogadásra utaltatik és a közgyűlésre választmány azon indítványt fogja beadni, hogy két év leforgása alatt minden alapítótól urbéri vagy egyéb névleges értékü állampapirt alpari vehessen be az egyleti pénztár.

2) A 157-ik pont alatt kiküldött Filep és Demeter tagtársak a Tompa ügyvéd ur által beadott szerződési és kötelezvény mintákat megfelelőeknek találván,—választmány azokat elfogadta, s a beperleadók névsorát a pénzügyi bizottsághoz teszi át.

3) K-monostori igazgatóság és titkár beadják az intézeti alapítványi és szabad helyekre folyamodók névsorát,—az ajánlottak felterjesztésre elfogadtattak, jövőre nézve a választmány azonban már a pályázat hirdetésekor kebeléből bizottságot küld ki, mely az igazgatósággal együttesen a folyamodványokat tüzetes vizsgálat tárgyává fogja tenni.

4) Nagy Ferencz tagtárs az egyletnek 22 db. Lucasféle gyümölcsészeti tabellákat ajándékoz,—hálás köszönettel fogadtatik.

5) Titkár kérdést tesz a felszaporodott maculaturák hová fordítása miatt,—az évkönyveknek egy teljes példá-

nya a könyvtár számára bekötendő, azonkívül 10 példány minden évfolyamból elteendő, 30 példány pedig kiosztás végett a k.-monostori igazgatóság rendelkezésére bocsáttatik; a politikai ujságok eladás által értékesítendők.

6) Titkár jelenti, hogy a n.-útczai szőlőkerítés elkészült, s annak megvizsgáztatását kéri,—e célra Paget János tagtárs és a titkár küldetnek ki.

7) Titkár családi ügyei elintézése végett okt. 11-étől 25-éig szabadsági időt kér,—megadatik.

8) A méhészeti alosztály beadja birálatát Kriesch „Méhészet“ czimü könyvéről,—tudomásul szolgál, csekély változtatással az „Erdélyi Gazda“-ban közlendő.

9) Ministerium 18636 sz. a. tudatja, hogy a mohács-pécs-barcsi vasút is kiállítási tárgyakra nézve vitelár kedvezményt nyujt,—tudomásul szolgál.

10) Veszprémi gazd. egylet sept. 18 s 19-iki tárlatának előrajzát küldi,—tudomásul szolgál.

11) A m.-vásárhelyi intéző bizottság átirata,—időközben elintéztetvén tudomásul szolgál.

12) Lukácsy „Népkertésze“ lapjából mutatványt küld—1 példányra előfiztetetik.

13) Ministerium i. 8708 sz. a. mezőhegyesi szarvasmarha árverést tudatja,—tudomásul szolgál.

14) Ministerium egy ősszel tartandó sajt- és turó tárlat tervezését adja tudtul,—tudomásul szolgál.

15) Aigner könyvkereskedő 10 példány komlótermelés és 5 példány magyar mezőgazdaságot küld árusítás végett,—a könyvek M.-Vásárhelytt kiállítandók, s ha lehet ott elárusítandók.

16) Ministerium i. 9053 sz. a. megküldi P. Balogh Péter művet, „Komlótermelés“,—hálás köszönettel fogadtatott.

17) Dr. Zuchristan megküldi a Weinbau Kalender egy példányát, — a tagok között aláírás nyitattik.

18) Miniszterium megküldi az aratási eredményekről szóló kimutatást, — tudomásul szolgál.

19) F. ausztriai g. egyesület Gamauf Vilmos titkár kéri fel képviselőül a m.-vásárhelyi gyűlésre, — tudomásul szolgál.

20) N.-Marossszék tisztsége Jenei alkirálybíró urat nevezi ki vándorgyűlési képviselőül, — kedves tudomásul szolgál.

21) Miniszterium 8001 sz. a. az egyesület történetére vonatkozó adatokat sürgetőleg kéri, — Nagy Ferencz tagtárs távollétében titkár bizatik meg, hogy egyedül készítsen el.

22) Binecz ur kamathátralékainak befizetésére határidőt kér, — ügye per alatt lévén, egyleti ügyvéd urhoz útasztatik a folyamodó.

23) Paget János tagtárs jelentést tesz az Oidium Tuckeri fellépéséről, — e veszélyes jelenségre lapunk útján lesz gazdáink figyelme felhívandó.

24. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére, — Galgóczy Károly és Demeter Károly urak kérettek fel.

Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

A kolozsvári lóversenyek.

Első nap 1871. szeptember 22.

I. Kisérleti verseny. 1871-re indítványozta Tisza László, futhat minden 1867-en a régi Erdélyben elletett csikó. Távfolság $1\frac{1}{2}$ mf. Teher 117 v. ft. Kanczára és heréltre 3 fonttal, félvérre még 5 fttal kevesebb. Tétel 10 drb arany. Fuss vagy fizess. A csikókat nevezni kellett 1868. deczember 31-ig a kolozsvári lovar-egyesület titoknokánál. — A tétel összeg 100 arany erejéig az első lóé, azontul oszlik az első és a második ló között.

II. Hölgyek díja. Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt ló. Távfolság $1\frac{1}{2}$ mfd. Teher három évesre 125 v. ft. 4 évesre 141 ft. 5 évesre s idősebbre 146 ft. Kanczára és heréltre 3 fttal, félvérre még 10 fttal kevesebb. Tétel 50 frt, fele bánat. Urlovarok szineikben. Nevezési zárnapp július 30-án déli 12 óráig.

III. Államdíj 300 db. arany. Futhat minden a Királyhágón innen (a régi Erdélyben) elletett és nevelt kancza és mén. Távfolság 2 mfd. Teher 95 font, 4 évesre 110 font, 5 évesre és idősebbre 115 font; kanczára 3 fonttal kevesebb. Nem Erdélyben fogantatott, de anyával behozott csikóra 3 fonttal több. Tét 100 frt, fele bánat. Ha a nevezett ló a verseny előtt egy hóval vonatik vissza, bánat csak 25 frt. A második ló a tét és bánatok felét nyeri. Nevezési zárnapp július 20-ka déli 12 óráig.

IV. Államdíj 200 db. arany. Minden magyar korona területbeli 3 éves mén és kancza számára. Távfolság 3 ang. mfd. Teher 105 font, ménre 2 fonttal több. Tét 100 frt. fele bánat. A tét és bánatok fele a második lóé. Nevezési zárnapp július 20-ka déli 12 óráig.

V. Paripa verseny 200 frank (adja br. Wesselényi Béla.) Futhat minden idomitatlan ló. Távfolság $2\frac{1}{2}$ mfd. Teher 3 évesre 115 frt, 4 évesre 131 frt, 5 évesre és idősebbre 136 frt, telivérre 5 fonttal több. Tétel 20 frank, fele bánat. Urlovarok szineikben. — Ha nem indul legalább 4 ló, nincs futás. Nevezési zárnapp szeptember 1-é.

Második nap, szeptember 24-én.

I. Erdélyi díj 1000 frt. Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt nem telivér ló. Távfolság 3 mfd. Teher 4 évesre 125 ft. 5 évesre és idősebbre 130 ft, ménre 3 fonttal, 1000 frt. díj nyertesére még 5 fonttal több. Tétel 100 frt, fele bánat, tét- és bánatösszeg fele az első, fele a második lóé. Nevezési zárnapp július 30. déli 12 óráig.

II. Államdíj 500 db. arany. Minden mén és kancza számára, mely magyar—osztrák birodalmi vagy németországi államlakos jóhiszemű tulajdona. Távfolság 3 mfd. Teher 3 évesre 104 font, 4 évesre 125 font, 5 évesre 133 font, 6 évesre és idősebbre 136 font, ménre 3 fonttal több. Egy 3000 frt értékű verseny nyertesére 6, — két ily vagy egy 5000 frtnál nagyobb 10 fonttal több. Angol és francia lóra külön 17 fonttal több. Tét 200 frt, fele bánat; de ha a nevezett ló a verseny előtt egy hóval vonatik vissza, csak 40 forint bánatot fizet. A tételek és bánatok fele a második lóé. — Nevezési zárnapp július 20-ka déli 12 óráig.

III. Egyesületi díj 50 arany. Futhat minden Magyarhonban elletett ló, az 500 arany államdíjra nevezettek kivül. Távfolság 2 mfd, Teher 3 évesre 106 font. 4 évesre 124 font, 5 évesre és idősebbre 129 ft, kanczára és heréltre 3 fttal kevesebb, telivérre 5 fttal több, 50 arany díj nyertesére 5, ennél nagyobb díj nyertesére 7 fttal több. Tét 10 arany, fele bánat; nevezési zárnapp július 30-ka déli 12 óráig.

IV. Gátverseny (az aláírások folynak.) Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt ló. Távfolság $2\frac{1}{8}$ mfd. 9 akad. 4 láb magas gáttal. Teher 3 évesre 115 ft. 4 évesre 134 ft, 5 évesre és idősebbre 138 ft, telivérre 7 fttal több, lóra, mely még gát-vagy akadályversenybe nem indult, 5 fttal kevesebb. Urlovarok; üzleti lovar 7 fttal több. Tétel 25 frt, fuss vagy fizess. Nevezési zárnapp július 30-ka déli 12 óráig.

V. Vigasz verseny (Handicap) egyesületi díj 200 frt. Kötelező minden lóra, mely ez évben kolozsvári versenyeken nevezve volt, (kivéve a paripa versenyre nevezetteket;) futhat csak oly ló, mely a kolozsvári pályán ez évben nem nyert. Távfolság 1 mfd. Tétel 30 frt. Teher a nem fogadás 15 frt, nyereség által kizárt ló után 15 fr. teher kiróvás augusztus 20-án a "Vadász és versenylap"-ban közzétételik. Teher el nem fogadás szeptember 20-ig bejelentendők. Teher kivetők: gr Betlen Sándor, br. Bánffy Ádám, br. Wesselényi Béla.

Megjegyzések: 1. Bármely versenyre csak részvényes nevezhet lovat s ilyen is csak: ki bona fide nevezi lovat.

2. Részvényes sem idomár, sem üzleti lovar nem lehet.

3. Minden nyerevényből 5% az egyleti pénztár javára levonatik.

4. Minden pályázó lótól annyiszor, a hányiszor indul, 5 frt indulási pénz és 5 frt gyeppez az egyleti pénztárba fizetendő.

5. Teherégységül a vámfont szolgál, távfolság pedig az angol mértföld.

6. A bejelentéseknek a díj külön megnevezésével, a lovar szineivel, a ló származásával, a teher pontos kiszámításával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni.

7. Csak levél — vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűzött napon és időben kell hogy a titkárhoz megjőjön.

8. Valamely tét — és bánatösszeg a versenyek előtti este 9 óráig a titkárságnál befizetendők, ellenkező esetben oly lovak,

melyekért a tételek említett ideig be nem fizetettek, pályázásra nem eresztettek.

9, Mindennemű tudakozódás, bejelentés és nevezés ily czim alatt: „Versenyt illető“ Bartha Lajoshoz Kolozsvárrt, főtér 2-ik sz. bérmentesen intézendők,

A lovaregylet megbízásából

Bartha Lajos,
egyleti titkár.

A nagy-váradai gazd. kiállítás.

A biharmegyei gazdasági-egyesület által f. hó 14—17-ig Nagy-Váradon rendezett kiállítások és versenyekről a rendező bizottság egy rövid előrajzot tet közzé, melyet olvasóinkkal az alábbirtakban kívánunk megismertetni:

1) Az ipar- és terménykiállítás a megyeház nagy termében rendeztetett; a tárgyakat f. hó 8-tól kezdve naponkénti 8 órától fogva kellett beszállítani.

2) Állat- és gépkiallítás tartatik a városnak Nagy-Várad-Ujvároson lévő majorjában. Az állatkiallítás egy része az ősi puszta korlátok között a gulyabéli marhákra nézve.

3) Ekeverseny és gépek próbája f. hó 15-től kezdve naponként reggeli 8 órától befejezésig, az egyesületnek Nagy-Várad-Ujvároson a vasút mellett levő földjén menend végbe.

4) A lótenyésztési jutalomdíjkiosztások ugyancsak a város majorjában f. hó 17-dikén reggeli 8 órától fogva tartatnak meg.

5) Az ismerkedési estély f. hó 13-án este 8 órakor a „Sas“ vendéglőben tartatott meg.

Az egyesületnek ajándékozott, vagy visszamaradt tárgyak, f. hó 18-dikán, reggeli 9 órakor a megyeház nagy termében nyilvános árverésen el fognak adatni.

Levelezés.

Egerpatak 1871. aug. 27. *

Az aratás nálunk középszerűen ütött ki; némely községekben kalongya számra elég termett, de keveset ereszt; a rozs kalongyája két kis vékánál többet nem ad, a búza egy és fél vékát; a búzában sok üszög van, de nem mindenik község határán, a hol korán vethettek nagyon kevés az üszög, általán azt tapasztaljuk, hogy a ki vetni való búzáját megvasrostáztatta s megkékkövezte, búzája az üszögtől mentmaradt. Egy holdon átlag termett rozs 50 kis véka, buza ugyan ennyi.

A tavasz termés is sikerültnek nem mondható, zab szalmájában szintén elég lett, de keveset ereszt, kalongyája alig adja meg a két vékát, némely községekben jobban is fizet, de átlag két vékára lehet számítani, az árpa is keveset ereszt; tiszta árpa jól megmivelt földben hálásan fizetett, de általán véve gyenge termést adott; borsó, lencse nagyon kevés lett, sarju termés jó.

Az időjárás nagyon kedvező minden tekintetben. Rozs köblét megveszik 6 fr. 40 kr.

Egyveleg.

* A vándorgyűlés t. vidéki látogatói, kik M.-Vásárhely sz. k. városa által vendégszeretően felajánlott elszállásolást igénybe venni szándékoznak, sziveskedjenek szóval vagy írásban ezt a tárlati bizottság jegyzőjével T. Lokody János urral M.-Vásárhelytől mielőbb közölni.

* Vették Sept. 1-én.

Szerk.

* A maros-vásárhelyi vándorgyűlésre vonatkozólag jelenleg Pesten időző t. munkatársunk. Nagy Ferencz sept. 8-ikán kelt leveléből következő sorokat vesszük ki: „A pesti gazd. egyletet Korizmic fogja, alkalmasint többed magával képviselni vásárhelyi gyűlésünkön; a földmiv. minisztérium maga részéről egy biztost fog leküldeni. A héten néhány napot a Komárom mellett fekvő Bátorkesziben töltöttem Kovács József ref. lelkésznel, ki itéletem szerint elsőrangú szőlés és pomolog; Kovács tanulmány végett általam kijelölt 100—150 féle gyümölcsfajt fog tárlatunk gazdagítása végett, rendelkezésünkre bocsátani“.

* A m.-vásárhelyi lelkés-nő-egylet a gazd. vándorgyűlés és tárlattal egyidejűleg t. i. október 1-től 9-éig, az Apolloteremben a városi szegények javára fényes kiállítást rendez.

* A küüllőmegyei gazdasági egylet 1871. év október hó 1-2 és 3-dik napján Dicső-Szt-Mártonban a vármegye-háznál gazdasági és gépkiallítást rendez.

A kiállítandó tárgyak, kivéve a tenyészállatokat, 1871. szeptember hó 29-ik napjáig küldendők Dicső-Szent-Mártonba, a vármegye-háznál a „rendező bizottmányhoz“ czimezve, és minden tárgyon megnevezve, hogy a kiállító „visszavárja“ vagy az egylet részére ajánlja. A gazdasági tenyészállatok az első napon, azaz szeptember 29-én a rendező bizottmány titkáránál, a vármegye-házánál jelentendők be, melyek fölött a bírálat és díjkiosztás az nap déli 1 órakor meg fog történni; a kiállítók községi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy az illető állatok, legalább egy éve tulajdonukban vannak, különben jutalomra igényt nem tarthatnak. A borokból, a kiállítónak legalább 20 vederrel kell birnia és a kiállításra egy fajból három palaczkot küldenie, ha versenyre és jutalmazásra szánvák; a palaczkok a kiállító kívánságára, becsárban megváltatnak, ellenesetben visszaadtnak. A gépek megpróbálása és bírálata, másodnap azaz szeptember 30-án reggel fog megtartatni. A látogatók naponta 10 o. é. kr. belépti díjt fizetnek. A kiállítás harmadnap délben befejeztetik, még az nap d. után az egylet részére ajánlott tárgyak elárvereztetnek; a visszakívánt tárgyak az ezt követő napon kiadatnak. A jutalmak és dicső oklevelek a tárlat teljes befejezése után kiosztatnak. Dicső-Szent-Márton, 1871. július hó 2-ik napján. gróf Bethlen Camillo, elnök, Farnos Elek, titkár.

* Az erdélyi pincze-egylet részvénydíjainak negyedik részletét szeptember 1-sejeig kellett befizetni; az ötödik részlet határidejéül október 18-dika van kitűzve.

* Az országos erdészeti egyesület ez évi közgyűlése Pesten fog megtartatni. Az igazoló jegy, melynek előmutatásával ugy a vaspályákon, mint a Dunán is leszállított díjjért utazhatni, minden egyleti tagnak jó előre meg fog küldetni.

* Az erdélyi vaspálya Kolozsvár-Hunyad közti, állandóságot nem ígérő sztána-egeresi részének megkerüléséről a közlekedési minisztérium tervet készített, melyet közelebről szándékoszik az országgyűlés elébe terjeszteni.

* Vasútvonalaink hosszából esik egy négyszög-mértföldre Magyarhonban 0.19 mf. Erdélyben 0.10 mértföld, miglen az osztrák tartományok közül Csehország 0.48 mfdt sőt a kis Szilécia 0.51 mföldet tud felmutatni.

* A zsilvölgyi vas- és kőszéntelepeket a magyar kormány, a franco-magyar banknak és a Rothschild-háznak bérbe adta. A szerződés 40 évre kötött, s kormányunk a főszult

nem a kőszénbányák kiaknázására, hanem a vasipar fejlesztésére fektette. Ily célból a vállalkozók hat nagyszerű kohót tartoznak emelni V.-Hunyad vidékén melyek költsége 8 millió frt van számítva. Ezenkívül még jelentékeny beruházásokat, vasútépítést sat. fognak eszközölni, úgyhogy a befektetett tőke legalább 12 millió frtot teend. A 40 év lejártával az öszves beruházás a magyar állam tulajdonává válik, melynek részére az illető bányatelepek jelen átlagos tiszta jövedelme, a szerződés tartamára is biztosítva marad. A vállalkozók hite szerint, az évi vastermelés idővel 6 millió mázsára emelhető. A szerződő felek kötelezettsége f. é. szept. 25-ig tart, ha ezen idő alatt a legfelsőbb szentesítés ki nem nyerhető: bármelyik fél visszaléphet. A szerződés, egészben véve a Lónyai Menyhért által már régebben kidolgozott feltételek alapján létesült.

* Két borvegyészeti állomást szándékozik felállítani Szlávy minister ur, s e célból a klosterneuburgi intézetet rendezését több magyar tanár tanulmányozta is.

* Szakoktatást a pinczemertertségben lehet nyerni az ér-diószegi (Biharmegye) vinczellér képezdében. A jövő tanév október 1-én kezdődik; a növendék ruházaton kívül teljes ellátását ingyen nyeri. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatója dr. Miskolczy Mihály szívesen ad.

* Lótenyésztési népszerű tankönyvre hirdetett pályadíjat a földmivelési minisztérium és a bíráló bizottság „dióhejban“ jelíggel ellátott munkának ítélte oda az elsőséget. A jelíggel levél Tormay Béla a debreczeni m. k. gazd. felsőbb tanintézet igazgatójának nevét tartalmazta.

* Megjelent: „Az okszerű talajmivelés elvei és szabályai“ irta Sporzon Pál a keszthelyi m. k. gazd. felsőbb tanintézet igazgatója. Szerző tulajdona. 223 lap. Ára 1 frt 50 kr. Az érdekes munkát, melyet gazd. irodalmunkra nézve valódi nyeménynak tartunk, közelebb tüzetesen fogjuk ismertetni.

* Levelezési lapok a külfölddel való közlekedésre. F. évi augusztus 1-étől levelezési lapok használhatók egyrészt az osztrák-magyar birodalom, másrészt Belgium, Dánia, Nagybritannia, Németalföld, Norvégia, Portugália, Svédország, Spanyolország, Svájc s az észak-amerikai államok közötti közlekedésre. A levelezési lapok azonban ugyanazon postabér alá esnek, mint a nevezett országokba intézett egyszerű levelek s e bért mindig a küldőnek kell megfizetnie. Egyelőre a régi levelezési lapok használhatók, s a hiányzó postabér levélbélyegnek felragasztása által pótlandó.

* A megszüntetett marhasó gyártás visszaállításért folyamodott újabban a Krakói cs. k. gazd. egyesület. A só a marhák aránya szerint volna az egyes kerületekben elosztandó s ára 1 f 50 kr-ra határozandó. A cs. k. földmivelési ministerium pártolólágy nyújtá be a folyamodást a pénzügyminiszteriumnál.

* A növények átültetése. A növények többszöri átültetésével a gyökér-koronát erősítjük, mi által azoknak növése elősegítették és azok általában véve termékenyebbek és nemesebbekké válnak. A hollandi és belgiumi fatenyésztők a fiatal fákat a faiskolákból többször átültetik, mi által azok igen buja szívó gyökereket nyernek, melyek a növény biztos növése és diszlését nagyban megkönnyítik. Holland és Bajorországban hasonlóan járnak el a dohány palántáival és mindenkor igen szép eredménnyel. Ezen palánták a meleg ágyakból előbb egy különösen előkészített helyre és csak onnét ültetnek ki a rendes helyükre, mi által rövidebb idő alatt megérnek és jobb termést nyújtanak. Angolhonban hasonlólag járnak

el a komlóval, melyet csak a második évben ültetnek a neki szánt helyekre.

* Amerikai rizs czim alatt ujbungonya fajta kelt Angolországban figyelmet. Egyes darabok $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{8}$ fontnyi súlyal bírnak, tehát nagyságra, továbbá korai érés és termékenységgel tekintetben minden eddig ismert fajtán túlsz.

* Rétrágyázásra a kenderáztatók vizét lehet előnyösen felhasználni.

* A burgonya betegségének meggátlására a szárnak lekasználása sok esetben biztos óvszerűl bizonyult, kivált oly esős években, mint az idej volt.

* A juhok lépfenéjét Bouley francia vegyész az által kísérle meggyógyítani, hogy száz rész vízbe egy rész kreozotot kevert és azt a beteg állatokkal megitta. A próba kis mértékben jól ütött ki, nagyszámu kísérleteket kell azonban bevárni, mielőtt az ajánlott szer hathatósága felől ítéletet lehetne hozni.

* Clayton és Shuttleworth gépgyárában oly eke készült, mely az angol ekék előnyeit az osztrák-magyar ekékkel egyesíteni törekszik. A czélszerűen szerkesztett eszköz, Pesten taliga s tartalék-szántóvassal együtt 36 ft. taliga nélkül 24 ft.

* Gözvető gépet állított ki a Howard czég Bedfordban Angliában, mely egyidejűleg a boronálást is végzi. Naponta mintegy 17 holdat (a 1600 □ öl) vet el, egy hold megmunkálása körülbelül 1 f 50 krba kerül. Az elmésen szerkesztett gépnek az angol gazdaközönség fényes jövőt jósol.

* A barczaság-fogarasvidéki határhavasokra a hó aug. végén lehullott és megmaradt; az illető vidék tapasztalatai szerint, ez a jel hosszú őszre mutat. Bárcsak ne csalódnának, mert törökbuza és szőlőtermésünk minősége forog kockán. Nálunk sept. második hete érzékeny hideg napokat hozott, míg az első hét gyönyörű szép volt.

* A „Borászati füzetek“ és „Székely hírlap“ t. szerkesztősegeit tiszteletteljesen felkérjük, sziveskedjenek valahányszor igénytelen lapunkból eredeti cikkekkel vesznek át, a forrást is megnevezni.

Kolozsvárt 1871. sept. 14-iki hetivásár árjegyzéke. Nagy vékával: Tiszta buza legszebb 2 frt 80 kr, elegybuza 2 frt, törökbuza 2 frt 30 kr, rozs 1 frt 70 kr, alakor 70 kr, zab 75 kr, csős törökbuza 80 kr, árpa 65 kr, pityóka 80 kr, hagyma egy koszoru 20 kr, marhahus egy font 20 kr, sertéshus egy font 26 kr, berbécsus egy font 15 kr, egy kövér lud tépett 1 frt 80 kr, egy rideg lud 1 frt, egy rideg réte 50 kr, egy kupa zsir 1 frt 10 kr, 5 drb tojás 10 kr.

Nyiltposta.

21.) Kodolányi urnak a kőbányai kiállításról beküldött érdekes táblázata s a dicső-szent-mártoni kiállítás tervrajza csak 14-én jutottak kezünkhöz. 22.) Bereczki M. ur czikke, „Levelek a pinczéből V.“ és M. K. újabb válasza tárgyhalmaz miatt jövő számra maradtak.

TARTALOM: Vásárhelyi vándorgyűlés és tárlat. — Oidium Tuckeri Erdélyben. — Beszélgetés a trágyáról, II. — Guyot szőlőművelési rendszere, V. — Graham kenyér. — Észrevételek az V. és VI. Mez. lev.-re, IV. — Társalgó: Választ. ülés sept. 4. — Kolozsvári lóversenyek. — Nagyvárad gazd. tárlat. — Levelezés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Nyilt posta. —

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.